

רוקע הארץ על המים

מטרות:

- הילדים ישוחחו על המושגים ארץ וים (ומים),
- הילדים יתוודעו לתפיסות מדעיות ודתיות על מבנה העולם.
- הילדים ילמדו את הברכה בצורה חווייתית ויבררו לעצמם את מהות הברכה.

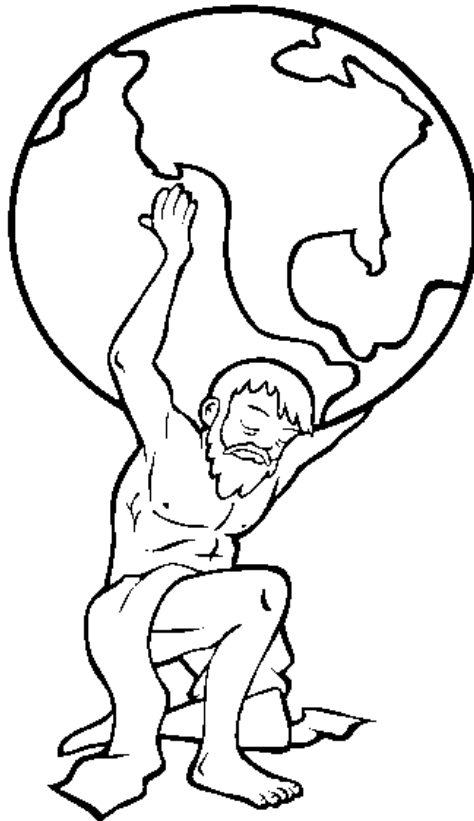
חלק ראשון: כיצד נראה העולם?

שיחת פתיחה:

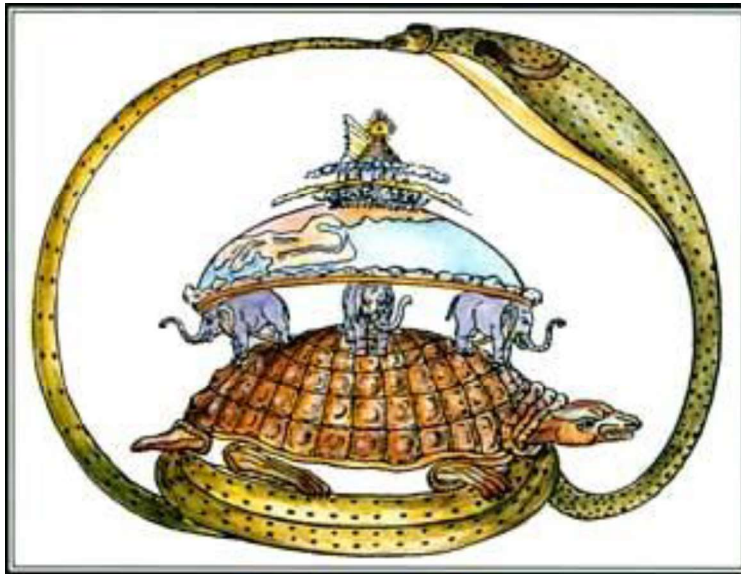
- ? כיצד נראה העולם?
- ? ממה הוא עשוי?
- ? על מה אנחנו הולכים?
- ? האם ניתן ללכת על הים? מדוע לא?
- ? מה ההבדל בין ים לארץ?

לגנות: בני האדם תמיד שאלו את עצמם כיצד נראה העולם? מהי צורתו? ממה הוא עשוי? מה נמצא מתחתיו? מה נמצא מעליו? מה מחזיק אותו שלא ייפול? מה מאפשר לנו ללכת עליו בבטחה? כל תרבות אימצה לעצמה הסבר שונה, עפ"י רמת התלמידים הציגי תפיסות שונות על מבנה העולם. להלן כמה דוגמאות:

היוונים האמינו כי אֵל בשם אטלס נושא את העולם על כתפיו, כך:

היהודים האמינו שהעולם ניצב על גבם של שלושה פילים העומדים על גבו של צב גדול ואת כולם מקיף נחש ענק כך:

היהודים מאמינים כי

בהתחלה היו בעולם רק מים וחושך ואלוהים "דחף" חלק מהמים וברא במקומם את הארץ. לכן כאשר אנחנו יורדים מן המיטה ומניחים את רגלינו על הקרקע, אנחנו מברכים:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, רֹקֵעַ הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם

כיום אנחנו יודעים כי העולם הוא עגול בצורה של כדור ולכן אנחנו קוראים לו "כדור הארץ". רוב רובו של כדור הארץ מאוכלס ימים (מלשון ים) שונים וביניהם נמצאות היבשות.

(לגננת זו הזדמנות להראות לילדים גלובוס אם ישנו בגן, ואת מקומם של הימים והיבשות עליו).

חידה: כיצד עומדים האנשים על כדור הארץ מבלי שיפלו? מה מחזיק את המכוניות על הכביש? (נסו לעמוד על כדור...)

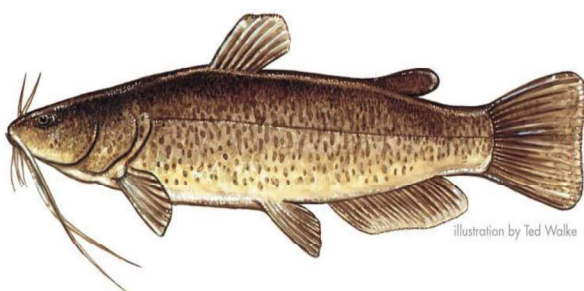

נלמד את הברכה ונשאל:

על מה אנחנו מברכים בברכה הזאת?

חלק שני: על מה הברכה?

רקע לגננת: אגדה יפנית מספרת כי יפן נבנתה על גבו של דג שפמנון ענק. כך שבכל פעם שהוא אז קצת האדמה רועדת. ליפנים יש סיבה טובה לספר כזאת אגדה, ארצם נמצאת באזור שבו ישנן רעידות אדמה רבה והם כבר מוכנים לכך: בתיהם בנויים מחומרים

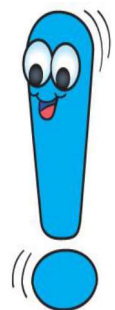
קלים מאד (כדי שבשעת רעידת אדמה לא יפגעו הקירות באנשים בבית) וכל הילדים לומדים בגנים ובבתי הספר כיצד להתגונן במקרה של רעידת אדמה.

אנחנו קמים בכל בוקר על קרקע יציבה, עולמינו מתנהל על פי סדר מסוים: בוקר, צהריים, ערב, עונות השנה ויש לנו תחושה של ביטחון בחיים על פני כדור הארץ. העולם מתנהל בחוכמה (ניתן כעת לענות על החידה על האופן בו בני האדם עומדים על כדור הארץ מבלי ליפול...) ואנחנו מודים לקב"ה על כך: על הביטחון, על החוכמה שבה נברא העולם ומתחדש בכל יום. על זה שהעולם כמנהגו נוהג ועל השגרה בכלל.

חשבו עם התלמידים אילו תופעות טבע הם מכירים שמעוררות בהם התפעלות? (החל מים, פרחים ובע"ח מיוחדים ועד תופעות לשל מזג אוויר, הרי געש ועוד) על אילו תופעות בעולם היינו רוצים להודות?

לגנות: מטרת השאלות האחרונות היא להביא את הילדים לשים ליבם לדברים שנראים להם ולכולנו מובנים מאליהם, האדמה עליה אנחנו הולכים, השמש הזורחת, הים שמהווה בעיקר מקור להנאה למרות הסכנה, ובכלל חוקי הטבע שמסדרים את כל אלה על מנת שיתפקדו היטב ויתנו לנו [לבני האדם] מקום בעולם לא מסוכן. חשוב – לא להפחיד את הילדים, להדגיש את הביטחון ולא את הסכנות!

התשובה לחידה היא: כוח המשיכה הוא המאפשר לבני האדם לחיות על כדור הארץ מבלי שיפלו ממש כאילו ישנה גומייה נסתרת המחזיקה את האנשים על הקרקע. הם יכולים לקפוץ או לזרוק חפצים גבוה גבוה אך אנשים או חפצים תמיד חוזרים בסוף למטה כי האדמה "מושכת" אותם אליה בחוזקה!
כוח המשיכה: כוח המצוי בתוך כדור הארץ ומושך אליו את בני האדם שלא יפלו (ממש כמו מגנט! וניתן להדגים) לירח אין כוח משיכה ולכן כשאסטרונואוטים מגיעים לירח הם מרחפים באוויר וצריכים מכשירים מיוחדים כדי ללכת על הקרקע. לשמש יש כוח משיכה שבאמצעותה היא משאירה את הכוכבים קרובים ומסתובבים סביבה!

אתר שניתן להסתייע בו: <http://web.macam98.ac.il/~livne/aler/a1d.htm>

למתקדמים - משחק מילים: איזו מילה מסתתרת במילה:
אדמה (אדם)
יבשה (יבש)
שמיים (מים)
האם יש קשר בין המילים שהזכרנו למילים המסתתרות?

משחק: ים-יבשה-ים

מציירים קו שמצדו האחד יש "ים" ומצדו השני "יבשה"
עומדים מצד אחד של הקו וה"שופט" קובע מכריז בקול:

"ים" או "יבשה", תוך בלבול המשתתפים. מי שלא נעמד במקום הנכון - נפסל ויוצא. המנצח הוא האחרון שנשאר.
בנוסף נבקש מהילדים להמחזיז את ההתנהגות על המקום בו הם נמצאים, למשל: שחייה או טביעה בים, הליכה או קפיצה ביבשה וכו)

- במה שונה הים מהיבשה?
- מה היינו עושים לו כל העולם היה רק ים?
- מדוע זה חשוב שתהיה ארץ על הים?
- מה היא מאפשרת לנו?

חלק שלישי: מה פירוש המילה רוקע? ומה משמעותה בברכה?

תרגיל פתיחה:

נבקש מהילדים לרקוע על הרצפה. תחילה בזהירות ולאט, אח"כ בעוצמה מתגברת.
כיצד לפי הברכה "רוקעת" הארץ על המים? מה יקרה אם היא לא "תרקע" עליהם?

על סמך מה שלמדנו: מדוע נאמר "רוקע הארץ על המים"?

הברכה: "בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקֵעַ הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם"

לקרוא את רצף הברכות ולהגיע אל הברכה.

להסביר מה פירוש רוקע הארץ על המים. **רוקע = משטח. אָרֶץ = אדמה.** אלוהים משטח את האדמה על המים.

איך אפשר לעשות את זה?

למה אלוהים יצר את האדמה?

זוכרים את יצירת האדמה בספור הבריאה? קודם היו מים, היה ים אחר כך נתגלתה האדמה. כל המים נאספו למקום אחד ואז נראתה האדמה.

מה זה נותן לנו כשיש אדמה לעמוד עליה? יציבות, בטחון, יכולת לנוע.

איך אנחנו מרגישים במים? האם בטוחים כמו על האדמה?

אם הקרקע לא הייתה קשה והייתה זזה איך היינו מרגישים כשהיינו עומדים עליה?

על הלוח לפרוט את תכונות המים מול תכונות האדמה:

מים	אדמה
תזוזה, תנועה	יציבות
חוסר בטחון	בטחון
נוזליים	מוצקה
גמישות, רכות	קשיות, נוקשות
רטיבות	יובש
קרירות	חם
צבע כחול	צבע חום

האדמה היא בסיס יציב המאפשר לנו לנוע בבטחה, להלך זקופים ולפעול במרחב סביבנו.

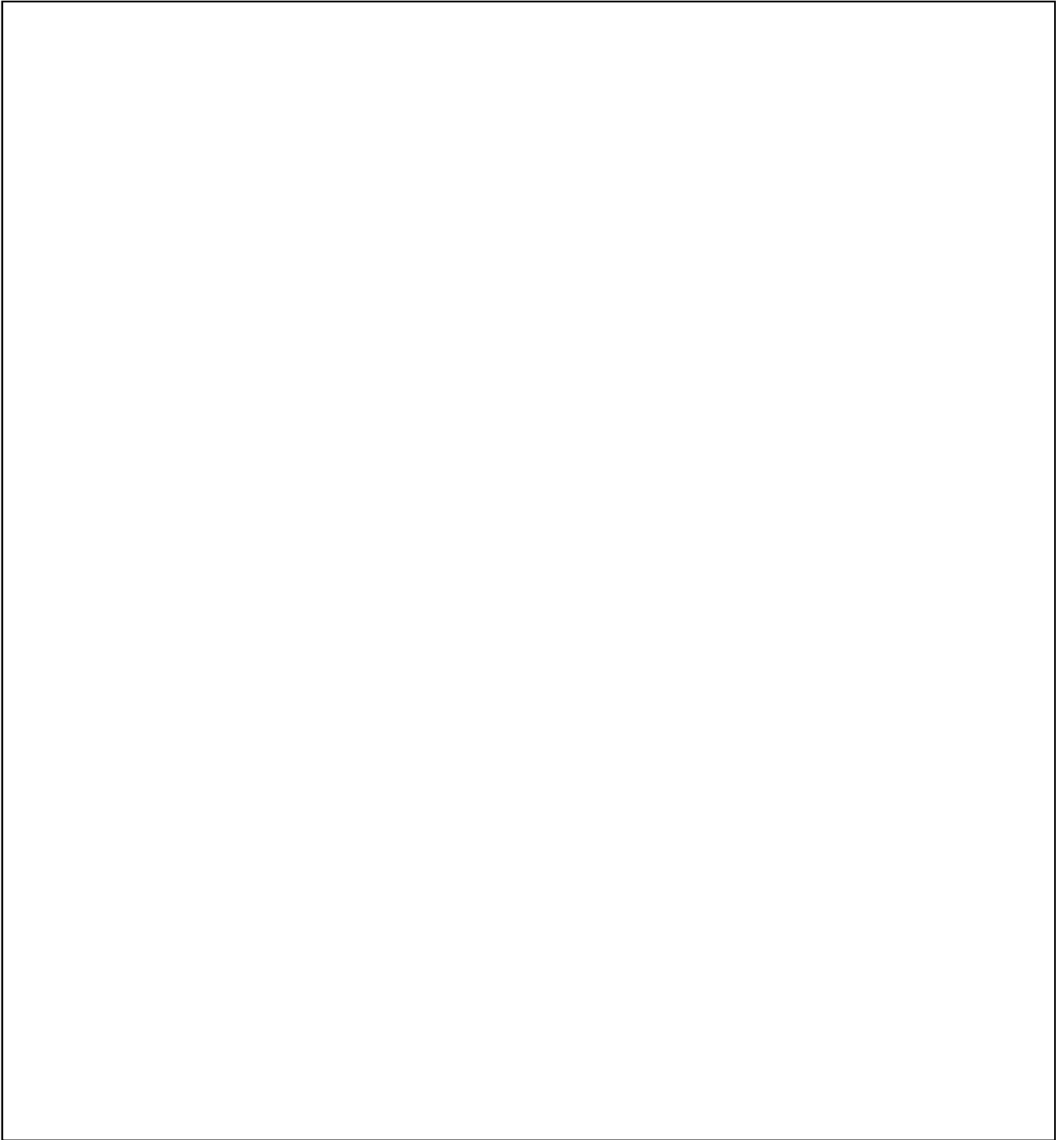
היא מעניקה לנו בטחון ויציבות. להרגיש בטוחים זו הרגשה טובה המחזקת את הביטחון שלנו.

מה בחייכם גורם לכם להרגיש בטוחים?

ציירו את עצמכם במקום בטוח.

פעילות:

דף עם הברכה וריבוע לצייר את עצמם במקום בטוח.

"בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם רוֹקֵעַ הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם"